

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เกื้อ วงศ์บุญสิน. การทำงานของสตรีกับความต้องการผู้ดูแลเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ไกรสิทธิ์ คันตศิรินทร์. "เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ดีแท้ปลอดภัย." โภชนาการสาร, ปีที่ 13 (เมษายน - มิถุนายน) 2522.

กรมแรงงาน, กระทรวงมหาดไทย. แรงงานสัมพันธ์, ปีที่ 31, 2532.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ร่างแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ: 2535.

_____. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ: 2535.

คณะรัฐมนตรี, สำนักงานเลขาธิการ. ระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ.2535. กรุงเทพฯ: ทำเนียบรัฐบาล, 2535.

งามพิศ สัตย์สงวน. หลักมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2532.

จริยาวัตร คมพัยค์ม, เนตรทราย รุ่งเรืองธรรม และยุทธิ จันทร์คต. การเปรียบเทียบระยะเวลาการใช้นมมารดาเลี้ยงบุตรระหว่างมารดากลุ่มที่ได้รับคำแนะนำ และไม่ได้รับคำแนะนำในกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

จวิฏ พวหมอยู่. ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2526.

จันทรัตน์ ระเบียบโลก. "สภาวะเด็กโลก 1991." วารสารการอนามัยและสิ่งแวดล้อม, ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2534.

เฉลิมศักดิ์ สุภาผล. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมารดาไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและนมผสม. รายงานการวิจัย ภาควิชาศหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2526.

นงราม จุไรรัตน์. "การศึกษาวิธีเลี้ยงดูทารกในผู้ป่วยเด็ก (0-3 เดือน) ที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลจุฬาฯ." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

นวลตา วันเพ็ญ. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของสตรีที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา." วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ภาพพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเดล. "การให้ดัชนีความพึงพอใจ." เอกสารการสัมมนาผลการวิเคราะห์ขั้นที่สอง โครงการสำรวจประชากรและการอนามัยในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2530 : หัวข้อเกี่ยวกับการอนามัย. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ธันวาคม 2532ข): 180-189.

ภาพพร ชโยวรรณ, จอห์น โนเดล และเกื้อ วงศ์บุญรัตน์. "วิธีการต่างๆ ในการเลี้ยงทารกในประเทศไทย : ข้อมูลเพิ่มเติมใหม่จากการสำรวจประชากรและการอนามัยในประเทศไทย ปี พ.ศ.2530." เอกสารการสัมมนาผลการวิเคราะห์ขั้นที่สอง โครงการสำรวจประชากรและการอนามัยในประเทศไทย ปี พ.ศ.2530 : หัวข้อเกี่ยวกับประชากรและการวางแผนครอบครัว. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ธันวาคม 2532ก): 1-29.

นิพนธ์ เทพวัลย์. การศึกษาถึงการทำงานของสตรีในเขตเมืองกับภาวะเจริญพันธุ์. วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ 11 ฉบับที่ 4, 2517: 1-16.

_____ . ผลกระทบของการทำงานของสตรีต่อภาวะเจริญพันธุ์. เอกสารงานวิจัย หมายเลข 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

นุชรา บุญกนก. "บทบาทของบิดากับการเสริมมาวดาในการเลี้ยงดูทารก." วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการระบาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

ประเจตน์ เกษน้อย. "ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตัวทางต้านเอนามัยของประชากรในเขตชุมชนแออัดที่ปรับปรุงแล้ว." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล. คู่มือเลี้ยงลูกยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์-วิชาการ, 2533.

ประชุม สุวดี. สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ กองส่งเสริมการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน, 2525.

พิระสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ. การสำรวจภาวะการเลี้ยงลูกด้วยนมมาวดาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไพรเพลชั่นแนลคัมมิชชั่น, 2525.

มาลินี วงษ์สิทธิ์ และสุดสวาท ทิศโรจน์. อิทธิพลของโครงสร้างครัวเรือนและความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อการทำงานเชิงเศรษฐกิจของครอบครัว. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ยง ภูวรวรรณ และคณะ. "ความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาและไวโคจจาจะ
ว่าง." จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 25 (มีนาคม 2524): 851-858.

ระพีพรรณ หุ่นพานิช. "การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการทำงานของสตรีในเขตเมืองและชนบท."
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์. ความรู้เกี่ยวกับแม่และเด็ก. เอกสารคำสอนประกอบวิชา 413-394
การศึกษาสำหรับแม่และเด็ก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ลำดวน ภัควรานนท์ และคณะ. การศึกษาและวิจัยเรื่องเด็กเล็ก. กองวางแผนกำลังคน,
สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, 2517.

วันเพ็ญ บุญประกอบ. "ความสำคัญของการให้แม่และสภาพทางจิตใจ." วารสารอนามัย
ครอบครัว, ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 (2535): 40-44.

วิระพงษ์ ฉัตรวานนท์. "ความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่." วารสารอนามัยครอบครัว,
20 (3) 2535: 45-55.

วิวัฒน์ แดงสังวาลย์. "ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานของสตรีที่สมัครแล้วไว้ในเขตกรุงเทพมหานคร."
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

วัน คูชิตา. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะการเจ็บป่วยของประชากรในชุมชนแออัดในเขต
กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สุภกร ศรีศักดิ์ดา. "การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานเพื่อรับค่าตอบแทนของ
สตรีที่แต่งงานแล้วในเขตเมืองและชนบท." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหิดล, 2529.

สมชาย ตูรงค์เดช และคณะ. การวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการทางนิเวศวิทยาต่อภาวะเรือนกระจก
เลี้ยงทหารกึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล (ยศสำเนา), 2520.

สง่า ดามาพงษ์. "โภชนศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะขาดวิตามินเอ." เอกสารประกอบการสอน
วิชาโภชนศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535.

สตรีทัศน์. "คุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานสตรีในยุคนิกส์." สตรีทัศน์, ปีที่ 2 (พฤศจิกายน -
ธันวาคม 2533): 31, 109.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการสำรวจแรงงานที่ว่างอาณัติ. รอบที่ 3
(สิงหาคม) 2532. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2533.

สุธีรา ทอมสัน. แรงงานสตรีภาคเศรษฐกิจในระบบและนอกระบบ. สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชาย
และการพัฒนา เอกสารประกอบการประชุม กระทั่งแรงงานกับการส่งเสริมบทบาท
แรงงานสตรี ณ ห้องราชเทวี โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ, 2534.

สุพิทรา สุภาพ. สังคมวิทยา. แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

ยูนิเซฟ. "สถานะของเด็กในโลก 1991." องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ,
2534).

อรพินท์ บุณนาค, เกื้อ วงศ์บุญสิน และพรวิณี ประจวบเหมาะ. ผลกระทบของโครงการ
สาธารณสุขมูลฐานต่อชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร. เอกสารวิจัยหมายเลข 57.
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

อมรวิภา พงศ์พิชญ์. "สตรีศึกษาในประเทศไทย." รวมบทความประเพณีเรื่อง "สตรี"
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

อัมพล สุธัมพันธ์. "ผลทางด้านจิตวิทยาของการให้นมมารดา." จุฬาลงกรณ์เวชสาร,
29 (พฤษภาคม 2528): 631-635.

ภาษาอังกฤษ

Akin, J. et al., "The Determinants of Breast - Feeding in Sri Lanka." Demography, 18 (August, 1981): 287-306.

Alice, Ladas. "Breast Feeding: The Less Available Option." Environmental Child Health, 4 (December, 1972): 318-346.

Alnwich D., S. Moses, and O.G. Schmidt (eds). Improving Young Child Feeding in Eastern and Southern Africa Household-Level Food Technology. Proceedings of a workshop held in Nairobi, Kenya 12-16 October 1987, Canada: International Development Research Center, 1988.

Anderson, J.E., Walter R. and Tavares, T.M. "Breastfeeding and Use of the Health Care System in Bahia State, Brazil: Three Multivariate Analysis." Study in Family Planning. 15 (May/June, 1984): 127-135.

Blanc, A.K. and C.B. Lloyd. Woman's Childrearing Strategies in Relation to Fertility and Employment in Ghana. WP NO.16, New York: Research Division, The Population Council, 1990.

Bongaart, John. "A Framework for the proximate determinants of fertility." Population and Development Review, 1978
4: 105-132.

Castle Mary Ann, et al., "Infant feeding in Semarang, Indonesia." in Feeding Infants in Four Societies. New York: Greenwood Press, 1988: 95-120.

Chayovan, Napaporn, Peerasit Kamnuansilpa and John Knodel. Thailand Demographic and Health survey 1987. Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1988.

Chutima Sirikulchayanonta. "Studies on Childrearing practices in families with working mothers: A comparison of thai urban and rural villages." in Thai National Symposium on Population Studies, Bangkok Thailand, 1991: 211-240.

Connelly, R. "Self-Employment and Providing Child Care." Demography, 29 (1992): 17-29.

Connelly, R., D. DeGraff and D. Levison. "Child Care Policy and women's market work in urban Brazil." Worlding Employment Programme Research. Working Paper no.180 Geneva: International Labour Office, 1991.

Esterik, Penny Van and Greiner, Ted. "Breastfeeding and Women's work constraints and opportunities." Studies in Family Planning. 12 (April 1981): 184-193.

Goldstein, S.A. Goldstein and P. Tirasawat. "The Influence of Labour Force Participation and Education on Fertility in Thailand." Research Report No.9. Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1972.

Hanenberg, Robert and Wongboonsin Kua. "Labour force shortages in Thailand and surpluses in neighboring countries : recent trends and implications for the future." Paper presented at the seminar on "Population and Labour force of the Suwannaphum Region." Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University.

Hein, Catherine. "Factory Employment, Marriage and fertility: the case of Manrition Women." World Employment Programme Research. Working Paper no.118. Geneva: International Labour Organization, 1982.

Hirschman, Charles and Butler Marilyn. "Trends and Differentials in Breastfeeding: An Update." Demography, 18 (August, 1981): 39-54.

Ho, T.J. "Time costs of child rearing in the rural Phillippines." Population and Development Review 5 no.4 (December 1979): 643-662.

Hoffman, L.W. The Employment of Women, Education, and Fertility. Reprint No.64. Michigan: Department of Population Planning, 1974.

- Huffman, Sandra L. "Determinants of Breastfeeding in Developing Countries: Overview and Policy Implications." Studies in Family Planning, 15 (July - August 1984): 170-182.
- Leibowitz, A., L. Waite and C. Witsberger. "Child Care for Preschoolers : Difference by Child's age." Demography, 25 (1988): 204-219.
- Lloyd, Cynthia B. "Understanding the relationship between women's work and fertility: The contribution of the World Fertility Surveys." Population Council Research Division Working Papers. No.9., 1990.
- Jain, Anrudh K. and Bongaarts, John. Breastfeeding and its fertility effects. Working paper No.10 the Population Council 1980.
- _____. "Breastfeeding: patterns, correlates and fertility effects." Studies in Family Planning, 12 (March 1981): 79-98.
- Kennedy K.I., Rivera R. and McNeilly A.S. "Consensus statement on the use of breastfeeding as a family planning method." Contraception, 13 (1988): 127-141.
- Knodel, John and Nibhon Debavalya. "Breastfeeding in Thailand: Trends and Differentials, 1969-79." Studies in Family Planning 11, No.12 (December, 1980): 355-377.

- Knodel, John and Nibhon Debavalya. Peerasit Kamnuansilpa and Aphichat Chamratrirong. "Infant Feeding Practices and Postpartum Amenorrhea in Thailand : Results from the 1984 Contraceptive Prevalence Survey." Studies in Family Planning, 16 (6/1, 1985): 302-311.
- Mason, K.O. and V.T. Polan. "Female Employment and Fertility in Penninsular Malaysia: The Maternal Roles Incompatibility Hypothesis Reconsidered." Demography, 18 (1981): 549-575.
- Marini, M.M. Women's Educational Attainment and the Timing of Entry into Parenthood. American Sociological Review. 49 (1984): 491-511. In Desai, S. et al. "Mother or Market? : Effects of Maternal Employment on Intellectual Ability of Four-Year-Old Children." Demographic, 26 (1980): 545-562.
- Miguel A. et al., "Fresh Human Colostrum for the Prevention of E. Coli Diarrhea." Environmental Child Health, 11 (1977): 289.
- Millman, Sara. "Breastfeeding and Contraception: Why the Inverse Association?." Studies in Family Planning, 16 (April, 1985): 61-75.
- Oppenheimer, V.K. "Work and the Family : A Study in Social." Demographic. U.S.A.: Academic Press, 1982.

Oppong Christine. "Maternal Role Rewards, Opportunity Costs and fertility." World Employment Programme Research. Working Paper no.120. Geneva: ILO, 1982.

_____. "Women's Roles, Opportunity Costs, and Fertility." Determinants of Fertility in Developing Countries. In Butalao, R.A. et al. (eds.), pp.547-589. New York: Academic Press Inc., 1983.

Panee Vong-Ek. Patterns of Maternal Beliefs Affecting the Duration of Breastfeeding in the Central and the Northeast of Thailand. Bangkok: Institute for Population and Social Research, Mahidol University, 1990.

Podhisita Chai, Napaporn Havanon, John Knodel and Werasit Sittitrai. Women's Work and Family Size in Rural Thailand. IPS Publication No.176/90. Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1990.

Popkin, B.M. and Solon, F.S. "Income, time, the working mother and child nutriture." Journal of Tropical Pediatrics and Environmental Child Health, (August 1976): 556-566.

Presser, H.B. "Can We Make Time for Children? the Economy, Work Schedules and Child care." Demography, 26 (1989): 523-543.

Raphael, D., ed. Breast-feeding and Food Policy in a Hungry World. New York: Academic Press, 1979.

- Rodgers, G. Female Labour Force Participation in Peru : An Analysis Using The World Fertility Survey. Working Papers No.96. Geneva: International Labour Office, 1980.
- Vipan Prachuabmoh. Maternal Employment, Child Care Arrangements and The Health of Children. Doctoral dissertation, The University of Chicago, 1991.
- Scimmerfelt Elisabeth A., et al. Maternal and Child Health in Bolivia. Report on the In-depth DHS Survey in Bolivia 1989. Columbia: Macro Systems, Inc., 1991.
- Standing, Guy. "Women's Work Activity and Fertility." In Bulatao, R.A. et al. (eds.), Determinants of Fertility in Developing Countries, pp.517-546. New York: Academic Press Inc., 1983.
- Stycos, J.M. and Weller, R.H. "Female Working Role Fertility." Demography, 4 (1967): 210-221.
- Weller, Robert H. "Wife's Employment and Cumulative Family Size in United States, 1970 and 1960." Demography, 4 (1977): 43-65.
- WHO. Weaning form breast milk to family Food. 1988.
- Winikoff Beverley, et al. "The Infant Feeding in Bangkok, Thailand." in Feeding Infants in Four Societies. New York: Greenwood Press, 1988: 14-31.

Winikoff Beverley, M.A. Castle and V.H. Laukaran, eds. Feeding Infant in Four Societies. New York: Greenwood Press, 1988.

Yeandle, S. Women's Working Lives : Pattern and Strategies. London: Tavistock Publications, 1984.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายละเอียดการเลือกตัวอย่างระดับประเทศ

โครงการสำรวจประชากรและการอนามัยในประเทศไทย พ.ศ.2530 *

1. ประชากรที่ใช้ศึกษา

การสำรวจครั้งนี้เป็นการสำรวจที่ครอบคลุมทุกภาคทั่วประเทศ ประชากรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1.1 ชุมชนหรือหมู่บ้านที่อยู่นอกเขตเทศบาล เป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของชุมชน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชุมชนที่สำรวจ ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลด้านนี้จึงมักจะเป็นผู้นำชุมชน

1.2 ครัวเรือนส่วนบุคคลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท เป็นการจดบันทึกข้อมูลของสมาชิกครัวเรือนทุกคน ทั้งที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นๆ เป็นประจำหรือเป็นการชั่วคราว และเป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากรและการศึกษา ครัวเรือนที่ตกอยู่ในข่ายสำรวจในข้อนี้คือ เฉพาะครัวเรือนส่วนบุคคล (private households) เท่านั้น ไม่รวมครัวเรือนสถาบัน และครัวเรือนของชาวต่างชาติ ผู้ให้ข้อมูลควรจะเป็นผู้มีวุฒิพอสมควร และควรอาศัยอยู่เป็นประจำในครัวเรือนนั้นๆ

1.3 สตรีที่เคยสมรสอายุระหว่าง 15-49 ปี เป็นสตรีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนบุคคล (ตามข้อ 1.2) ณ วันสำรวจ (de facto) ดังนั้น จึงหมายรวมถึงทั้งสตรีที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเป็นประจำหรือเป็นการชั่วคราว และพักค้างคืนที่ครัวเรือนนั้นก่อนวันสำรวจ ไม่รวมสตรีที่เคยสมรสซึ่งอายุต่ำกว่า 15 ปี และสตรีที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนตัวอย่าง

* แปลและเรียบเรียงจาก Napaporn Chayovan, Peerasisit Kamnuansilpa and John Knodel. Thailand Demographic and Health Survey 1987. (1988:129-139).

2. ขนาดตัวอย่างและเขตพื้นที่ตัวอย่าง

เขตพื้นที่ตัวอย่างของการสำรวจครั้งนี้แบ่งเป็น 6 เขตใหญ่ๆ คือ กรุงเทพมหานคร เขตเมืองต่างจังหวัด และเขตชนบทของแต่ละภาคอีก 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ) และภาคใต้ โดยมีเป้าหมายขนาดตัวอย่างสำหรับสตรีอายุ 15-49 ปี ที่สมรสแล้ว ประมาณ 7,000 ราย ซึ่งคาดว่าจะสัมภาษณ์ได้จาก 9,000 คู่ครัวเรือน ในตารางที่... แสดงถึงจำนวนครัวเรือนที่อยู่ในข่ายสัมภาษณ์จำนวนรวม 9,423 ครัวเรือน สัมภาษณ์ได้ 9,045 ครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ 96.0) และพบสตรีที่อยู่ในข่ายสัมภาษณ์จำนวน 7,201 ราย สัมภาษณ์ได้ 6,775 ราย (คิดเป็นร้อยละ 94.1)

ตารางที่ ก. จำนวนครัวเรือนและสตรีที่อยู่ในข่ายสัมภาษณ์และที่สามารถสัมภาษณ์ได้ จำแนกตามเขตตัวอย่าง

เขตตัวอย่าง	ครัวเรือนเป้าหมาย			สตรีเป้าหมาย		
	เข้าข่าย	สัมภาษณ์ได้	ร้อยละ	เข้าข่าย	สัมภาษณ์ได้	ร้อยละ
	(1)	(2)	(3) = (2)/(1)	(4)	(5)	(6) = (5)/(4)
กรุงเทพมหานคร	1,913	1,762	92.1	1,441	1,248	86.6
เมืองอื่นๆ	1,717	1,644	95.7	1,254	1,175	93.7
ชนบทภาคเหนือ	1,479	1,455	98.4	1,186	1,168	98.5
ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,299	1,286	99.2	1,093	1,064	97.3
ชนบทภาคกลาง	1,566	1,506	96.4	1,178	1,112	94.4
ชนบทภาคใต้	1,449	1,392	95.7	1,049	1,008	96.1
รวม	9,423	9,045	96.0	7,201	6,775	94.1

3. กรอบตัวอย่างและขั้นตอนการเลือกตัวอย่าง

ในการกำหนดกรอบตัวอย่างในเขตเมือง ให้แบ่งเขตตัวอย่างออกเป็นชุมชนอาคาร (blocks) ตามที่กำหนดโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ส่วนในเขตชนบท กรอบตัวอย่างจะแบ่งเป็นแต่ละหมู่บ้านตามที่กำหนดโดยกระทรวงมหาดไทย โดยพื้นฐานแล้วการเลือกตัวอย่าง เป็นแบบหลายขั้นตอน (multi-stage) โดยเริ่มจากการเลือกพื้นที่ตัวอย่างอย่างเป็นระบบ จากบัญชีรายชื่อ ซึ่งเรียงลำดับตามการแบ่งเขตเชิงภูมิศาสตร์หรือตามระบบบริหารราชการ แล้วเลือกตัวอย่างให้ ได้สัดส่วนกับจำนวนประชากรและอิงความน่าจะเป็น หรือที่เรียกว่าการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการ "PPS" (probabilities proportional to size) ส่วนในระดับชุมชนอาคาร หรือระดับ หมู่บ้านนั้น ได้มีการเตรียมบัญชีรายชื่อครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนอาคารหรือหมู่บ้านเป้าหมาย แล้ว เลือกครัวเรือนตัวอย่างด้วยการเลือกตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (systematic samples) โดยมีหลักการเบื้องต้นคือ จะต้องหาช่วงนับของการเลือกตัวอย่าง (sampling interval) จาก บัญชีรายชื่อครัวเรือนที่ตกอยู่ในข่ายของการถูกเลือกเป็นตัวอย่าง อย่างไรก็ตาม การเลือก ตัวอย่างด้วยวิธีการดังกล่าว ผลที่ได้อาจจะไม่สอดคล้องกับสัดส่วนของประชากรที่แท้จริง ดังนั้น ในขั้นการวิเคราะห์ หรือการประมาณค่าต่างๆ จึงควรระมัดระวังแก้ด้วยการถ่วงน้ำหนักตามวิธีการทางสถิติ

สำหรับขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดที่แตกต่างกันตามเขตตัวอย่าง ซึ่งพอสรุปได้ ดังต่อไปนี้

3.1 การเลือกตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเมืองอื่น

3.1.1 การเลือกชุมชนอาคาร (blocks)

ในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ใช้วิธีเลือกตัวอย่างชุมชนอาคารตาม กระบวนการ "PPS" ดังกล่าวข้างต้นให้จำนวนชุมชนอาคารตัวอย่างทั้งหมด 48 ชุมชนอาคาร ส่วนในเขตเมืองอื่น (ยกเว้นกรุงเทพฯ) ในขั้นแรกจะเลือกเขต เทศบาลตัวอย่างในแต่ละภาค 24 เทศบาล ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างให้ได้สัดส่วนกับจำนวน ประชากรและอิงความน่าจะเป็นอย่างเป็นระบบ (systematic PPS) โดยใช้จำนวนประชากร ปี พ.ศ.2523 เป็นฐานในการคำนวณ และในขั้นที่สอง คือ ในแต่ละเขตเทศบาลที่ถูกเลือกเป็น ตัวอย่างตามขั้นตอนแรก จะถูกแบ่งพื้นที่ออกเป็น A ชุมชนอาคาร แล้วทำการสุ่มออกมา 2 ชุมชน อาคาร ด้วยความน่าจะเป็นเท่ากับ $2/A$

3.1.2 การเลือกครัวเรือนตัวอย่าง *

การเลือกครัวเรือนตัวอย่างทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตเมืองอื่นที่มีขั้นตอนเหมือนกัน กล่าวคือ ผู้ควบคุมงานสนามเป็นผู้เลือกครัวเรือน โดยมีเครื่องมือที่เตรียมไว้แล้ว ได้แก่ บัญชีรายชื่อชุมชุมอาคารตัวอย่าง ซึ่งระบุจำนวนครัวเรือนโดยประมาณในแต่ละชุมชุมอาคาร ค่าช่วงของการเลือกตัวอย่าง (sampling interval : I_1) และค่าลำดับที่ครัวเรือนเริ่มต้นการสุ่มตัวอย่าง (random start : R) นอกจากนี้ยังมีแผนที่แสดงที่ตั้งครัวเรือนโดยละเอียด และก่อนวันสำรวจจะต้องตรวจสอบ (update) ว่าแผนที่นั้นแสดงจำนวนครัวเรือนถูกต้องตามที่ระบุในบัญชีรายชื่อชุมชุมอาคารหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องและเกินพิสัยที่กำหนดมาก จะต้องปรับแก้ค่า I_1 ใหม่อื่น ซึ่งขั้นตอนต่างๆ หอสมุดและยกตัวอย่างประกอบได้ดังนี้

- 1) ในบัญชีรายชื่อชุมชุมอาคารตัวอย่างทุกชุมชุมอาคารจะกำหนดค่า I_1 และ R ไว้แต่ต้น
- 2) ตรวจสอบจากจำนวนครัวเรือนให้ถูกต้องและแก้ไขแผนที่ โดยลงเลขที่บ้านตามที่ เป็นจริง
- 3) ลอกบันทึกเลขที่ที่แก้ไขแล้วจากแผนที่ลงใบบัญชีรายชื่อครัวเรือน โดยเริ่มจากบ้านที่อยู่ทางขวาสุดของแผนที่ แล้วลากเส้นผ่านทุกๆ บ้าน วนไปทางซ้ายมือ เข้าหาบ้านสุดท้าย ซึ่งมักจะอยู่ใจกลางแผนที่ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* เรียบเรียงจาก "การเลือกครัวเรือนตัวอย่าง TDHS 2530." เอกสารคู่มือสำหรับ
ผู้ควบคุมงานสนาม 2530 (จัดสำเนา).

4) นับจำนวนครัวเรือนตัวอย่าง แล้วตรวจสอบดูว่า จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่คาดว่าจะถูกเลือกในชุมชุมอากาศนั้นๆ เกินกว่าพิสัย 60 ครัวเรือนหรือไม่ โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่คาดว่าจะถูกเลือก}(n) = (\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}) / I_1$$

5) ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เกิน 60 ครัวเรือน ให้เริ่มสุ่มบ้านแรกโดยใช้ค่า R ที่กำหนดของชุมชุมอากาศนั้น เช่น $R = 1.8$ ครัวเรือนที่จะถูกเลือกคือครัวเรือนลำดับที่ 2 ในบัญชีรายชื่อครัวเรือน

6) ครัวเรือนถัดไปที่จะถูกเลือกคือ

$$1.8 + 9.6 = 11.4 \text{ (ลำดับที่ 11)}$$

$$11.4 + 9.6 = 21.0 \text{ (ลำดับที่ 21)}$$

$$21.0 + 9.6 = 30.6 \text{ (ลำดับที่ 31)}$$

ฯลฯ

7) ถ้าตรวจสอบในข้อ 4) แล้วพบว่าจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่คาดว่าจะถูกเลือกเกินกว่า 60 ครัวเรือน จะต้องคำนวณค่า I_1 ใหม่ โดยใช้สูตรดังนี้

$$I_1 = (\text{จำนวนครัวเรือนในชุมชุมอากาศนั้น}) / 60$$

แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนจากข้อ 4) ถึงข้อ 6) โดยใช้ R ตัวเดิม ดังนั้นไม่ว่าชุมชุมอากาศที่ตกเป็นเขตตัวอย่างจะมีจำนวนครัวเรือนมากเท่าไรก็ตาม จำนวนตัวอย่างที่คัดเลือกได้ตามวิธีนี้จะต้องไม่เกิน 60 ครัวเรือนต่อ 1 ชุมชุมอากาศ

3.2 การเลือกตัวอย่างในเขตเขต

3.2.1 การเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง สุ่มขั้นตอนได้ดังนี้

1) เลือก 24 อำเภอในแต่ละภาคด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างงให้สัดส่วนกับจำนวนประชากรและอิงความน่าจะเป็นอย่างเป็นระบบ (systematic PPS)

2) เลือก 2 ตำบลในแต่ละอำเภอด้วยวิธีการเกี่ยวกับการเลือกอำเภอในข้อ 1)

3) เลือก 1 หมู่บ้านในแต่ละตำบล ด้วยวิธีการ "PPS"

ดังนั้น ในแต่ละภาคจะมีจำนวนหมู่บ้านที่ตกเป็นเขตตัวอย่างเท่ากันคือ

3.2.2 การเลือกครัวเรือนตัวอย่าง

การเลือกครัวเรือนตัวอย่างในหมู่บ้านเขตชนบท มีขั้นตอนการเลือกที่แตกต่างจากเขตเมือง เพราะไม่จำเป็นต้องสร้างแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งครัวเรือน เพียงแต่มีบัญชีรายชื่อหัวหน้าครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่าง ก็สามารถกำหนดจำนวนครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างได้ไม่ยากนัก ขั้นตอนการเลือกครัวเรือนตัวอย่างสรุปได้ดังนี้

- 1) จัดทำบัญชีรายชื่อหัวหน้าครัวเรือนของหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยคัดลอกบ้านเลขที่ ชื่อหัวหน้าครัวเรือน และภรรยาหัวหน้าครัวเรือนจากทะเบียนบ้านที่ที่ว่าการอำเภอของหมู่บ้านนั้น
- 2) นำบัญชีรายชื่อครัวเรือนที่ได้ขึ้นไปตรวจสอบกับผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้าน เพื่อจะได้ทราบถึงจำนวนครัวเรือนที่แท้จริงในขณะนั้น
- 3) ให้นำหมายเลขประจำครัวเรือน โดยเรียงลำดับจากหมายเลขประจำครัวเรือนที่ 1 ถึงครัวเรือนสุดท้าย
- 4) หาช่วงของการสุ่ม (I_1) โดยใช้จำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ตรวจสอบแล้ว หารด้วยค่าคงที่ที่กำหนด (ซึ่งจะไม่เหมือนกันในแต่ละภาค แต่จะคงที่ในภาคหนึ่ง) ดังนี้

$$I_1 = H/n$$

เมื่อ H คือ จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านตัวอย่าง

n คือ ค่าคงที่ โดยภาคเหนือและภาคใต้ $n = 30$,
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ $n = 27$ และ
ภาคกลาง $n = 31$

- 5) หากค่า R จากตารางการสุ่ม (random number tables) เมื่อทราบค่า R ก็จะสามารถกำหนดครัวเรือนเริ่มต้นการสุ่มได้ ดังนั้น ครัวเรือนลำดับที่ R ในบัญชีรายชื่อครัวเรือน คือครัวเรือนแรกที่ตกเป็นตัวอย่างของการสัมภาษณ์สตรีเข้าข่าย และครัวเรือนลำดับที่ $R + I_1$ คือครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างลำดับถัดไปเรื่อยๆ

ตัวอย่าง สมมติหมู่บ้าน ก. ตกเป็นหมู่บ้านตัวอย่างที่อยู่ในภาคใต้ จากการคัดลอกรายชื่อหัวหน้าครัวเรือนตามทะเบียนบ้าน ณ ที่ว่าการอำเภอ และภายหลังตรวจสอบกับผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้าน ก. พบว่าปัจจุบันหมู่บ้าน ก. มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 140 ครัวเรือน

- หาค่า $I_1 = 140/30 = 4.7$
- หาค่า R จากตารางการสุ่ม สมมติได้ $R = 2.7$
- ดังนั้นบ้านที่ถูกเลือกลำดับแรกคือ ลำดับที่ 3 ตามบัญชีรายชื่อครัวเรือน
- ลำดับถัดไปคือ $2.7 + 4.7 = 7.4$ เท่ากับบ้านลำดับที่ 7
- ลำดับถัดไปคือ $7.4 + 4.7 = 12.1$ เท่ากับบ้านลำดับที่ 12 เป็นต้น

6) มอบหมายให้นักสำรวจเข้าสัมภาษณ์ครัวเรือนเป้าหมาย โดยจะต้องติดตามครัวเรือนตัวอย่างให้ได้ และไม่มีทางเลือกครัวเรือนทดแทน

4. รายชื่อจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง

จังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างของโครงการสำรวจนี้รวม 65 จังหวัด จากจำนวน 73 จังหวัดทั่วประเทศ (รวมกรุงเทพมหานคร) ซึ่งมีรายชื่อจังหวัดจำแนกตามภาคต่อไปนี้

4.1 ภาคเหนือ : 16 จังหวัด

1. อุทัยธานี	9. อุตรดิตถ์
2. นครสวรรค์	10. แพร่
3. เพชรบูรณ์	11. น่าน
4. พิจิตร	12. พเยา
5. กำแพงเพชร	13. เชียงราย
6. ตาก	14. ลำปาง
7. สุโขทัย	15. ลำพูน
8. พิษณุโลก	16. เชียงใหม่

4.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : 14 จังหวัด

17. ชัยภูมิ	24. มหาสารคาม
18. นครราชสีมา	25. ร้อยเอ็ด
19. บุรีรัมย์	26. กาฬสินธุ์
20. สุรินทร์	27. ขอนแก่น
21. ศรีสะเกษ	28. อุตรดิตถ์

22. อุบลราชธานี	29. สกลนคร
23. ยโสธร	30. นครพนม

4.3 ภาคกลาง : 21 จังหวัด

32. ตราด	42. ชัยนาท
33. จันทบุรี	43. อุทัยธานี
34. ระยอง	44. กาญจนบุรี
35. ชลบุรี	45. นครปฐม
36. ฉะเชิงเทรา	46. ปทุมธานี
37. ปราจีนบุรี	47. นนทบุรี
38. สระบุรี	48. สมุทรปราการ
39. พระนครศรีอยุธยา	49. สมุทรสงคราม
40. ลพบุรี	50. สมุทรสาคร
41. สิงห์บุรี	51. ราชบุรี
	52. ประจวบคีรีขันธ์

4.4 ภาคใต้ : 12 จังหวัด

53. ชุมพร	59. ตรัง
54. สุราษฎร์ธานี	60. พัทลุง
55. พังงา	61. สงขลา
56. ภูเก็ต	62. ปัตตานี
57. กระบี่	63. ยะลา
58. นครศรีธรรมราช	64. นราธิวาส

4.5 ภาคกรุงเทพมหานคร :

65. กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข.

วิธีคำนวณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิธีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

นอกจากจะวัดตัวแปรตาม (ระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา) ด้วยมาตรระดับ
แบ่งกลุ่มดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังวัดตัวแปรตามตัวเดียวกันนี้ โดยคำนวณค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม
โดยใช้สูตร

$$X = \frac{\sum x}{n} \text{ หรือ } X = \frac{\sum fx}{n}$$

หมายถึง ผลรวม, ผลบวก

- X = ค่าระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดาของประชากรแต่ละคนในข้อมูล
- n = ความถี่หรือจำนวนข้อมูล (ตัวอย่าง) ทั้งหมด
- F = ความถี่ของค่าข้อมูลแต่ละตัว

ในทางปฏิบัตินั้น ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ชื่อ "SPSS" เพื่อช่วยในการ
ประมวลผลและคำนวณค่าสถิติต่างๆ หมวดคำสั่งที่ใช้สำหรับสร้างตารางค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน คือ

BREAKDOWN VARIABLE = VD VI₁, VI₂

/CROSBREAK = VD BY VI

ซึ่งผลที่ได้จากชุดคำสั่งนี้ จะสามารถได้ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตรด้วย
นมมารดา (VD ซึ่งเป็นตัวแปรตาม) จำแนกตามกลุ่มของหัวแปรอิสระ (VI) ตามที่กล่าวมา
ข้างต้นได้อย่างแม่นยำ

ประวัติผู้เขียน

นางสาวนันทิยา พันชนะ เกิดที่จังหวัดนครราชสีมา สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
 พยาบาลและผดุงครรภ์ จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
 พยาบาลศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อปี พ.ศ.2532 เข้ารับการศึกษา
 หลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต ในสาขาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษย-
 วิทยา คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2533 เคยทำงาน
 ในตำแหน่งพยาบาลห้องคลอด โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดนครราชสีมา และพยาบาลประจำ
 โรงพยาบาลกรุงเทพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย